

Lékaři nejsou vůči poezii rezistentní

Foto: Alžběta Procházková

Na západ od nás většinou platí, že slovanské jazyky se moc nečtou. O to cennější je každý překlad českého písemnictví do některého ze světových jazyků. Dr. Josef Kučera, ortodontista ze Stomatologické kliniky I. LF UK, patří mezi současné české básníky, jejichž básně se překladu dočkaly. Časopis *Los Angeles Review* otiskl v roce 2022 dvojjazyčně pět básní z jeho třetí a zatím poslední sbírky *Hranostaj snídá dívku*.

Publikovat básně v *Los Angeles Review* je velký úspěch. Jak se to podařilo?

Básně se v *Los Angeles Review* ocitly díky iniciativě básníka, překladatele a editora Joshua Mensche. Potkali jsme se v rámci halasovsko-seifertovského výročí před dvěma lety při cestě na Říp. Mně tehdy vyšly nějaké básně v časopise *Tvar*, které ho zaujaly, a protože Josh věděl, že mám rozepsaný rukopis nové sbírky, tak si ho ode mě hned vyžádal. Během pár týdnů vybrané básně přeložil a poslal do překladové rubriky *Los Angeles Review*.

Přeložené básně jsou z vaší sbírky *Hranostaj snídá dívku*. Bylo zřejmě těžké vybrat jen několik.

Josh jich tehdy vybral z rukopisu šest, a nakonec se jich otisklo pět, což bylo velmi příjemné překvapení. Takže co se týká výběru, nebylo to asi lehké, ale naštěstí jsem ho nemusel dělat já. Plně jsem mu v tomto důvěřoval a evidentně vybral dobře.

Co je hlavním tématem nebo sjednocujícím prvkem sbírky?

Ve sbírce jsou reflektována dvě hlavní témata. Prvním je nějaké moje hledání a definování vztahu k poezii jako takové, hledání ideální formy a tvaru, hranic společného jazyka, tázání se po smyslu psaní, je to o mém „přibližování se k básním“. Dalo by se říci, že je to svým způsobem poezie o poezii. Ta

druhá, převažující část, je o paměti a vzpomínkách, o jejich selektivnosti a zrádnosti. To, jak paměť dokáže přefiltrovat a přetvarovat vzpomínky přes filtr prožitého a viděného, pro mě je a bude vždy fascinující téma.

Dokážete popsat, jakým způsobem tvoříte?

Proces psaní básní u mě probíhá dvěma různými způsoby. Většinou mě napadne nějaký obraz nebo pocit, já si ho zaznamenám a poté ho postupně rozvíjím. Hraju si s tématem, cizeluju ho a teprve potom báseň přepíšu už v nějaké ucelené formě do počítače. Někdy ovšem napíšu báseň najednou během několika minut, takovým tím volným automatizovaným, asociativním způsobem – to jsou ty vzácné okamžiky, kdy báseň přijde sama a není na ní poté již skoro žádná práce. Myslím, že v každém básníkově se v různé míře tyto dvě polohy setkávají a jsou neoddelitelné. Básník Jakub Řehák říká, že v básnictví se setkávají výletní parník inspirace a nákladní loď kritického intelektu, což si myslím velmi přesně vystihuje tvůrčí proces většiny básníků.

To, jak paměť dokáže přefiltrovat a přetvarovat vzpomínky přes filtr prožitého a viděného, pro mě je a bude vždy fascinující téma.

Proč to děláte? Je to podle vás nějaký „pud“, nebo důsledek vášnivého čtenářství, nebo něco jiného?

Na tuto otázku se snažím sám sobě odpovědět posledních několik let! Myslím, že do určité míry je to pudová záležitost, jednoduše bez toho nemůžu být. Svým způsobem je to samozřejmě nějaký způsob vnímání a poznávání světa, způsob sebevyjádření, který mi shodou okolností dělá radost a naplňuje mě. Možná je psaní nějaký symptom něčeho, co běží na pozadí, ventil nějakého napětí uvnitř. Nezval někde hezky napsal (a před ním asi i Freud), že básnické obrazy jsou určitou sublimací nebo manifestací nevědomí. Něco pravdy na tom asi skutečně bude. Možná právě ten souboj mezi racionálním a emocionálním ve mně vytváří zdroj napětí, který mě nutí psát.

Lékařů-spisovatelů je poměrně hodně, a to nejen u nás. Lze z toho něco vyvozovat?

Ano, to máte pravdu, ale stejně tak bychom mezi básníky našli spoustu filozofů, bohemistů, překladatelů nebo fyziků. Myslím,

že jediné, co z toho lze vyvozovat, je, že ani lékaři nejsou vůči poezii rezistentní. Obzvlášť ve světě, kde je jinak velký tlak na exaktní myšlení a účelnost, může průnik (nebo únik) do světa literatury a poezie představovat poměrně příjemný ostrov svobody, určitý stav beztlíže, který nás tak láká.

Jaká kniha vás naposledy vyloženě uchvátila?

Asi nedokážu jmenovat jednu jedinou konkrétní knihu, ale

v průběhu minulého roku jsem propadl dílu Kazua Ishigura. Pokud bych měl nějaké doporučit, pak by to byly jeho *Klára a slunce* nebo *Malíř pomíjivého světa*. Mezi básnickými sbírkami mě uchvátily *Dopisy k narozeninám* od Teda Hughese, který je adresoval Sylvii Plathové – to je skutečně fascinující čtení ve skvělém překladu Vandy a Milana Ohniskových.

mal

Pompeje

Vidím tě hrát ponořeného do světla,
slyším tu melodii.
Tímhle tónem začala zkáza Pompejí,
touto tercií dunění litosférických desek,
tímto akordem praskání ledu,
touto skladbou blízka setkání neurčitěho druhu,
vyslaná kamsi do vesmíru jako modlitba,
tichá a nepřesná jako hukot ohně
kráčející do nejbližší tmy.
V tomhle světle je možno říci, žes byl.
Vidím už jen tvou lebku deroucí se na svět
jako tajemství skryté dočasně životem
posledním slovem na poslední řádce.

Pompeii

I see you playing immersed in the light,
I hear the melody.
With that note began the destruction of Pompeii,
that tierce the rumble of the lithospheric plates,
with that chord began the cracking of the ice,
that song the close encounters of an indeterminate kind,
sent out into space like a prayer,
hushed and imprecise as the hum of a fire
strolling into the nearest darkness.
In this light it can be said that you were.
I can see only your skull pushing into the world
like a secret temporarily hidden by life,
the last word on the last line.

Josef Kučera, překlad Joshua Mensch
Pro Los Angeles Review vybráno ze sbírky Hranostaj snídá dívku, Host, 2022.

Křeslo pro Fausta 2.0

Jednička |||| ON AIR

Všechny díly podcastu 1. LF UK si můžete pustit na Spotify.

